

Marco Frei

Hivatásos zenészek véleménye a zenekari akadémiáról

Németországban számos zenekari akadémia működik. Kérdés, hogy mit tudnak nyújtani, illetve mit nem. Milyen híruk van a fiatal zenészek körében, illetve nehezebb helyzetben van-e az a pályakezdő, aki nem volt akadémista?

Katharina Wildhagen 2006 és 2008 között a berlini Staatskapelle zenekari akadémijára járt. Ma a Lübecki Filharmonikus Zenekar hegedűse, és ez számára egyértelműen következett abból, hogy akadémista volt. „Nem tudtam eldönteni, hogy tényleg zenekarban szeretnék-e játszani. Egy évfolyamtársam javasolta, hogy próbáljam ki az akadémiaát, akkor megtudhatom, hogy tényleg ezt akarom-e vagy sem.” Kiderült, ezt akarta. „Persze tudtam már előtte is, hogy jó dolog zenekarban játszani, hiszen korábban a Junge Deutsche Philharmonie-nál játszottam.” Az akadémiaán azonban lehetősége nyílt ténylegesen megismerni a zenekari élet mindennapjait. „Tanulmányaink során nagyon keveset tudhatunk meg a zenekari játékról.” Az akadémia viszont a legjobb iskola volt számára, különösen Daniel Barenboim vezetése alatt. „Nagy volt rajtam a nyomás. A kollegialitás mellett természetesen megtapasztalhattam a zenekaron belüli emberi problémákat is úgy, ahogy azok egy zenekar életében a valóságban is jelen vannak. A kollégiumban nagyon jól éreztem magam. Egyszer játszanunk kellett egy Bohémélet előadáson, és akkor ott rájöttem, hogy ez megy nekem, meg tudok birkózni a feladattal.” Ráadásul megválasztották az akadémisták szóvivőjének. „Én közvetítettem a zenekar vezetése és az akadémisták között. Tehát volt módom megtanulni, mit is jelent egy zenekar tagjaként zenélni.” Természetesen fennállt a veszélye annak, hogy egy olyan akadémia, mint a berlini Staatskapelle akadémiaja, elvégzése elbizakodottá teszi. „A kollégáim azt tanácsolták, utazzak el próbajátéokra Lübeckbe, az ottani zenekarnak jó híre van. Boldog vagyok és szerencsésnek tartom magam, hogy hallgattam rájuk.” Katharina Wildhagen tehát mindenkinek csak ajánlani tudja az akadémia elvégzését. Fontos-

nak tartja azonban, hogy az akadémia komoly képzést biztosítson, és ne csupán megüresedett állások olcsó betöltésére szánt kiegészítő állást jelentsen. Sajnálatos módon tényleg vannak olyan akadémisták végzett fiatalok, akik ilyen tapasztalatokról számolnak be.

François Bastian szerint azonban a Bajor Rádió Szimfonikus Zenekarának akadémiajában nem ez a helyzet, ott tényleg komolyan veszik a képzést, amelynek végén a végzősök diplomát is kapnak. Az akadémisták egy szezont alatt csak maximum kilencven napon léphetnek fel, és először is bizonyítaniuk kell, hogy képesek zenélni Mariss Jansons irányítása alatt. François Bastian az akadémia elvégzése érdekében megszakította berlini tanulmányait, pedig már a diploma előtti vizsga letételénél tartott. 2009 áprilisa óta a zenekar állandó kürtöse. „Ha valaki akadémista egy zenekarnál, amelynél később próbajátékon vesz részt, komoly előnyökkel indul a többi pályázóval szemben” – mondja. „Tudja, hogyan működik a zenekar. És itt első sorban nem az számít, hogy éppen abban a pillanatban hogyan teljesít a próbajátékon, hanem, hogy mennyire fejlődőképes. Másrészt, ha pályázó már korábban a zenekar akadémijára járt, a zenekarnak is jó, ha tudja, hogyan működik az illető.” Ez persze jelenthet éppen hátrányt is. „Mittől után a kollégák oktatnak, tudják, mit tudunk és mit nem. Éppen ezért fontos és jó, ha az akadémia lehetőséget nyújt a továbbfejlődésre, és ezzel az akadémisták élnek is.”

François Bastian határozottan dicséri az akadémia rendszerét. „Az akadémiai évek alatt megtanultam, milyenek a zenekari hétköznapiak, és hogy minden hang számít. Akár első, akár negyedik kürtösként játszom, egy Mahler-szimfónia esetében

minden hangnak, minden effektusnak megvan a saját helye, szerepe és feladata. Néhány akadémistán még két év után is látszik, hogy megpróbál ‚elbújni‘, és nem ad ki mindent magából, mondván, ő tutit játszik, nem akar feltűnni.” Ez pedig rossz hozzáállás. „Azok, akik mindent beleadnak, és együtt játszanak a zenekarral, később esélyesebbek lehetnek egy zenekari állás betöltésére. A magam részéről azt is elmondhatom, hogy az akadémia ideje alatt azt is megtanulhattam, mit jelent közösségi szempontból egy zenekar tagjának lenni. Megtanultam keresni és megismerni önmagam. Korábban csak tanulmányi tapasztalataim voltak. Itt az akadémiaán sok számomra teljesen új dolgot tanítottak nekünk. Ha nem is játszottunk mindig együtt a zenekarral, sok feladatunk volt, kamarazenéltünk, workshopokon és mentális tréningeken vettünk részt.” Ez utóbbi nem csupán a stressz kezeléséről szól. „Az egész úgy kezdődik, akár egy terápia. Az embernek rá kell jönnie, milyen a személyisége, így jobban, alaposabban megismeri önmagát. Ha sikerült megismerni jellemünket, az csak hasznunkra válhat. Az én estemben ez így történt.”

A zenekar tagjai számára az jelenthet kérdést vagy nehézséget, hogy hogyan bánjanak az akadémistákkal. „Természetesen előfordul, hogy valaki nem jön ki igazán egy akadémistával, mert emberileg nem illenek össze. Egy csapat vagyunk, amelyhez minden második évben csatlakozik egy új akadémista. Az újak természetesen kezdettől fogva a csapat tagjai, de nem ismerhetjük előre emberi tulajdonságaikat.” Ezért kellene a zenekar tagjainak is megtanulni, hogy hogyan kell bánni az „újakkal”. „Sokat beszélgetünk az akadémistáinkkal. Külön elnökségük is van, amelynek alapvető feladata a dolgok közvetítése és megértetése.”

„Csak ajánlani tudom a zenekari akadémiaát, én biztosan újra ezt az utat választanám. Soha nem lehet elég korán kezdeni. Amikor annak idején Berlinben tanultam, bizonytalan voltam, nem kellene-e in-

kább előbb befejeztem a tanulmányaimat. De a zenekarnál szerzett tapasztalataim aranyat értek, már csak azért is, mert csak kevés zenészből lesz végül tényleg szólista” – foglalja össze François Bastian az akadémiai kapcsolatos véleményét.

Isang Enders, az 1988-ban született cselista másként látja a helyzetet. Ő nem járt zenekari akadémia. Négy évig játszott szólócellistaként a drezdai Sächsische Staatskapellénél, miközben beindította szólókarrierjét és oktatott. Amikor megkapta az állást, a zenekar mellett még nem a jelenlegi, hanem egy szólamvezetőknek meghirdetett akadémia működött, pont olyan pozíciók számára, mint amelyet Enders töltött be. „A célja az volt, hogy a fiatal zenészeket bevezesse a zenekar világába, hogy már tanulmányaik elején megfogja őket a zenekari játék, és kialakuljon bennük a zenekar iránti kötődés.” Oktatóként kifogásolja azt, hogy a diákokat kiszakítják a klasszikus zenei tanulmányok végzéséből. „Számukra elvész az az idő, amelyet a főiskolán az elméleti

képzéssel és kamarazenéléssel tölthetnének.” Másrésztől azonban belátja, hogy a zenekari akadémia hasznos intézmény, hiszen betekintést nyújt a zenekar mindennapjaiba, és gyakorlati képzést biztosít. A zenekari zenészek által nyújtott oktatás azonban nem képes helyettesíteni a számos tantárgyat felsorakoztató klasszikus zenei képzést. Ugyanakkor hozzáfűzi: „Persze a zenekarban éppen az hiányzott, amit a tanulmányaim során nem tanítottak, a mindennapi zenekari munka.” Véleménye szerint „egy zenekar nem várhatja el, hogy a próbajáték teljesítése után kész 'terméket' kapjon, hanem késznek kell lennie arra, hogy a próbaidőn túl is 'nevelje' zenészeit” – ami éppen a zenekari akadémia elsődleges feladata lenne.

Carsten Duffin azonban, aki 2010 óta a Bajor Rádió Szimfonikus Zenekarának szólókörtöse, korábban pedig a stuttgarti Állami Operánál töltötte be ugyanezt az állást, bánja, hogy nem végzett zenekari akadémia. „Tanulmányaim kezdetén úgy terveztem, hogy zenekari akadémiaira fo-

gok majd menni.” A tanulmányokat követően ez lett volna a következő lépés, de rögtön állást ajánlottak neki. „Azt hiszem, a legtöbb zenekarnál hihetetlenül intenzív és kreatív időszakot élnek meg az akadémisták” – főként miután – akár a Bajor Rádió zenekaránál és Bambergben is – együtt laknak. Noha sokan játszanak a tanulás mellett ifjúsági zenekarokban is, de „az többnyire eléggé távol áll a tényleges zenekari munkától, és a tanulmányok során nem igazán készítik fel őket a szakma nehézségeire.” Duffin véleménye szerint nem nehezebb egy zenekarnál elhelyezkednie annak, aki nem járt akadémia, már csak azért sem, mert a próbajáték során mindenkinek ugyanolyan magas léccet kell megugrania. „Az akadémisták azonban tudják, hogy mi vár rájuk a zenekarban, milyen nehézségekkel és feladatokkal kell megküzdeniük, és természetesen azt is, hogy milyen örömök várnak rájuk.”

(*Das Orchester 2015/2 – Köszönjük a közlés jogát*)

A LISZT FERENC KAMARAZENEKAR próbajátékot hirdet

BRÁCSA TUTTI ÁLLÁSRA

A PRÓBAJÁTÉK ANYAGA:

Szólóanyag:

- Bach csellósztvit vagy hegedűpartitából I. tétel
- Stamitz Brácsaverseny I. tétel vagy Schubert Arpeggione Szonáta I. tétel

Zenekari anyag:

- Bach: VI. Brandenburgi verseny, BWV 1051
- Csajkovszkij: Vonósszerenád, Op.48
- Dvořák: E-dúr szerenád vonósszenekarra, Op.22
- lapról olvasás

Zongorakísérőt és kottaanyagot nem tudunk biztosítani.

A próbajáték tervezett időpontja: 2015. június 25., 14:00

A próbajáték helyszíne: Óbudai Társaskör, 1036 Budapest, Kiskorona utca 7.

Az állás betöltése: megegyezés szerint, 3 hónap próbaidővel

Jelentkezés:

Az lfkz@lfkz.hu email címen, telefonszám és magyar nyelvű önéletrajz mellékelésével. Bővebb információ Várnagy Mihálynál (tel.: 30/639 3110, email: varnagym@gmail.com).

Budapest, 2015. június 2.

Rolla János
művészeti vezető

A MAGYAR RÁDIÓ SZIMFONIKUS ZENEKARA próbajátékot hirdet KONCERTMESTER MUNKAKÖRRE határozott idejű munkaszerződéssel

Várjuk mindazon képzett zenekari művészek jelentkezését, akik felsőfokú zenei végzettséggel (minimum szakirányú BA diploma) rendelkeznek.

A jelentkezéshez szükséges dokumentumok:

- szakmai önéletrajz elérhetőség megadásával,
  - szakirányú végzettséget igazoló dokumentum
- A jelentkezéseket kérjük megküldeni Luczkné Váradi Ágnes részére a hegi@mtva.hu e-mail címre. A jelentkezés határideje: **2015. szeptember 1.** A próbajátékokra csak a zsűri szakmai döntése alapján kiválasztottak kapnak meghívást, a próbajáték időpontja a meghívottakkal egyeztetett időpontban 2015 őszén kerül megrendezésre.

I. FORDULÓ – PARAVÁN MÖGÖTT

- Szabadon választott Mozart (K 216., 218., 219.) versenymű első és második tétele kadenciával (zongorakísérőt a zenekar nem biztosít)
- J.S. Bach: g-moll szonáta – Siciliano BWV 1001
- J.S. Bach: g-moll, a-moll, vagy C-dúr fuga

Zenekari állások:-

- Schumann: II. szimfónia – II. tétel elejétől az első trióig
- Mozart: Esz-dúr szimfónia K 543. – II. tétel 1-39. ütem (ismétlés nélkül)
- Mendelssohn: Szentivánéji álom – Scherzo 17-98. ütem
- Brahms: I. zongoraverseny – III. tétel E – 274. ütem
- Brahms: IV. szimfónia – IV. tétel 33-80. ütem
- R. Strauss: Don Juan – elejétől D-ig
- Bartók: Concerto – V. tétel 265-317. ütem
- Mozart: A varázsfuvola - nyitány 16-59. ütem
- Smetana: Az eladott menyasszony - nyitány elejétől a 34. ütemig
- Prokofjev: Klasszikus szimfónia I. tétel elejétől 8. után 5. ütemig

II. FORDULÓ – RÖGTÖN AZ ELSŐ FORDULÓ UTÁN

Egy hegedűverseny első tétele az alábbiak közül:

- Beethoven, Mendelssohn, Brahms, Csajkovszkij, Sibelius

Szóló állások:

- Rimszkij-Korszakov: Seherezáde
- J. S. Bach: Máté-passió – Erbarme dich
- Richard Strauss: Bürger als Edelmann
- Richard Strauss: Ein Heldenleben
- Brahms: I. szimfónia – 2. tétel
- Beethoven: Missa solemnis

III. FORDULÓ: RÖGTÖN A MÁSODIK FORDULÓ UTÁN

Az alábbi tételek vezetése koncertmesterként:

- Csajkovszkij: Vonósszerenád II. és III. tétel

A zenekari állások kottáját a próbajátékokra meghívott jelentkezők megtekinthetik a Magyar Rádió Zenei Egyesületes Irodáján, Patkó Csillánál előzetes megbeszélés alapján.

További információ: Patkó Csilla Tel.: 328-7182 (patko.csilla@mtva.hu)

A zsűri fenntartja magának a jogot, hogy a szakmai kritériumoknak nem megfelelő jelentkezőket a próbajátékból kizárja.

Budapest, 2015. május 18.

Hamada Katalin
ügyvezető igazgató s.k.